

ČNB

Hlavní úkoly, základní úrokové sazby, jejich vývoj, smysl a význam. Cílování inflace.

Základní informace:

- ČNB sídlí v Praze,
- je ústřední bankou ČR,
- hlavním cílem České národní banky je péče o **cenovou stabilitu**,
- nejvyšším řídicím orgánem ČNB je sedmičlenná **bankovní rada**.

Bankovní rada

- bankovní rada je 7členná,
- jejími členy jsou guvernér (Z. Tůma na obrázku 😊), 2 viceguvernéři a další 4 členové bankovní rady České národní banky.

Bankovní rada

- bankovní rada určuje měnovou politiku a nástroje pro její uskutečňování a rozhoduje o zásadních měnově politických opatřeních České národní banky,
- centrální banka v tržní ekonomice, se od dalších bank odlišuje svými základními funkcemi:

Základní funkce ČNB:

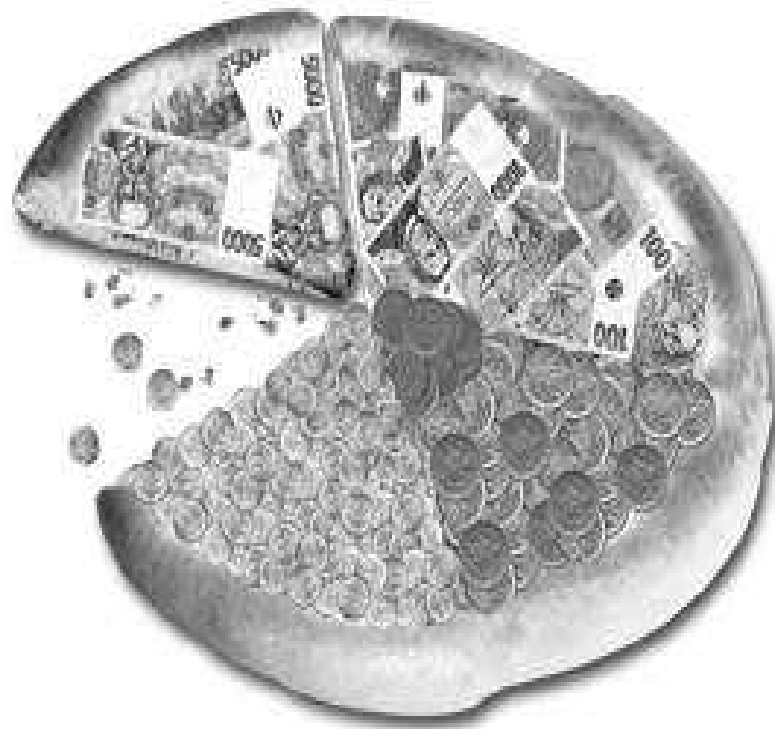
1. emisní (emise bankovek)
2. banka bank
3. banka státu
4. vrcholná instituce bankovního dozoru
5. správce devizových rezerv a ovlivňování devizového kurzu
6. provádění měnové politiky
7. reprezentace bankovní soustavy v zahraničí

Úloha měnové politiky ČNB podle zákona o ČNB

- úloha měnové politiky ČNB je právně kodifikována v ustanoveních článku 98 Ústavy ČR a § 2 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, které jí ukládají zabezpečovat především cenovou stabilitu a - pokud tím není dotčen tento hlavní cíl ČNB - podporovat obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu.

Cenová stabilita

- ČNB, podobně jako většina centrálních bank, se soustřeďuje především na **stabilitu spotřebitelských cen.**

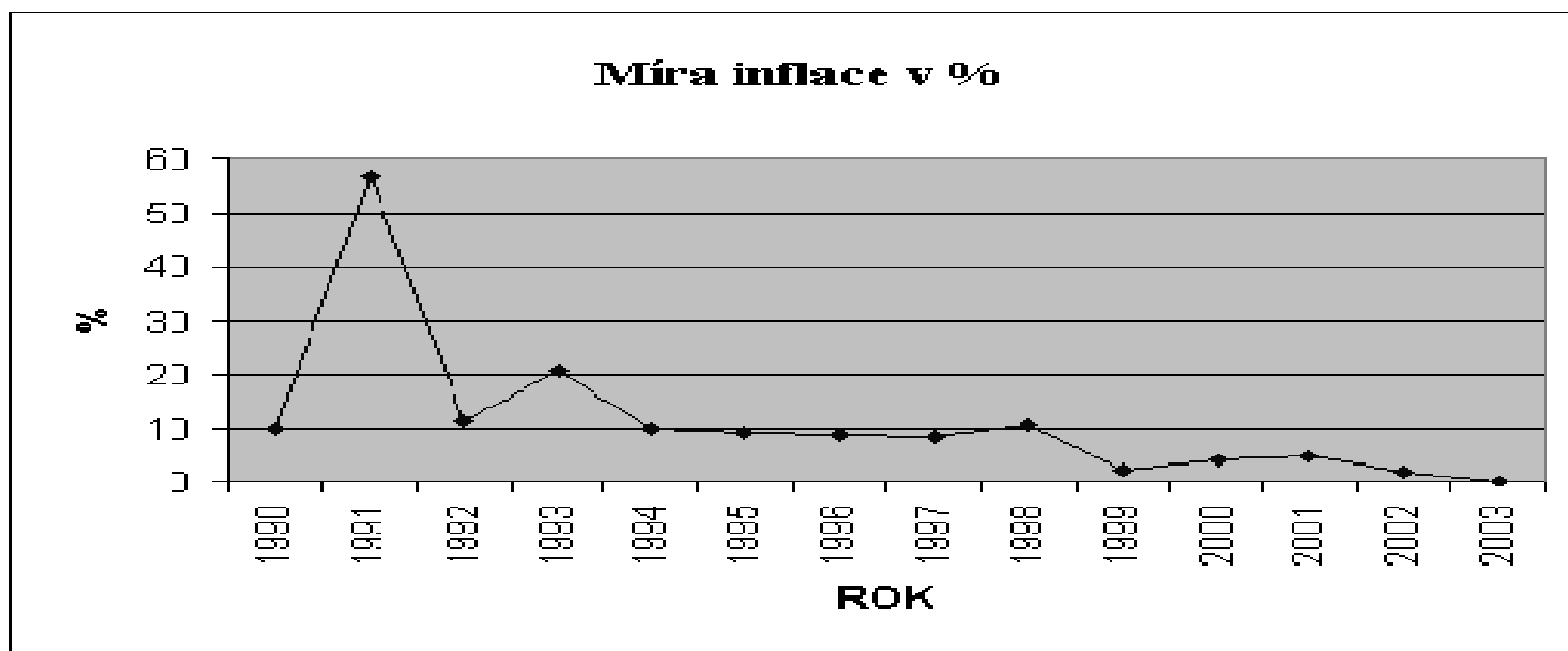

Cenová stabilita

- v praxi se stabilitou cen rozumí zpravidla nikoli doslova neměnnost cen, nýbrž jejich **mírný růst**,
- ČNB odhaduje, že stabilitě spotřebitelských cen v české ekonomice dlouhodobě odpovídá čistá inflace **na úrovni kolem 2%**.

Cenová stabilita

- z této představy vychází cílové pásmo v celkové inflaci pro období leden 2002 - prosinec 2005 vyhlášené v dubnu 2001.

Čistá inflace

- je vypočítávána Českým statistickým úřadem jako přírůstek cen v neregulované části spotřebního koše očištěný o vliv nepřímých daní, případně rušení dotací.

Proč usilovat o cenovou stabilitu?

- vysoká a nestabilní inflace má negativní důsledky pro dynamiku hospodářského růstu. Potvrzují to dlouhodobé empirické zkušenosti z vývoje ve světové ekonomice.
- vyšší inflace znehodnocuje příjmy a úspory, znamená vyšší nominální úrokové sazby a zpravidla i vyšší proměnlivost inflace, což výrazně zvyšuje její náklady.

Měnová politika ČNB

- nezbytným předpokladem realizace měnové politiky vedoucí k cenové stabilitě je nezávislost centrální banky,
- ČNB usiluje cenovou stabilitu v rámci měnověpolitického režimu nazývaného cílování inflace,
- při plnění svého cíle využívá ČNB několik měnověpolitických nástrojů.

Nezávislost ČNB

- význam nezávislosti ČNB vystupuje v této souvislosti do popředí především proto, že politická moc se může snažit přimět ČNB k opatřením, která sice mohou krátkodobě vést k podpoře ekonomického růstu, ale v delším období se projeví v nežádoucím růstu inflace, zatímco růst ekonomické aktivity se vrátí na původní úroveň nebo (v důsledku zvýšené inflace) dokonce i na úroveň nižší,
- dostatečná míra nezávislosti na politické moci umožňuje centrální bance těmto tlakům odolávat.

Cílování inflace

- začátkem roku 1998 přešla Česká národní banka k přímému cílování inflace,
- tento nový měnově politický režim vystřídal předchozí schéma měnové politiky založené na kurzovém závěsu a cílování peněžní zásoby,
- na rozdíl od těchto zprostředkujících cílů znamená cílování inflace přímou orientaci na cenovou stabilitu.

Cílování inflace

- k hlavním znakům tohoto režimu patří veřejné explicitní vyhlášení inflačního cíle či posloupnosti cílů.
- většinou jsou cíle vymezeny k určitému konkrétnímu období, ale mohou to být i intervaly v podobě průběžného (klesajícího nebo horizontálního) pásma.

Cílování inflace

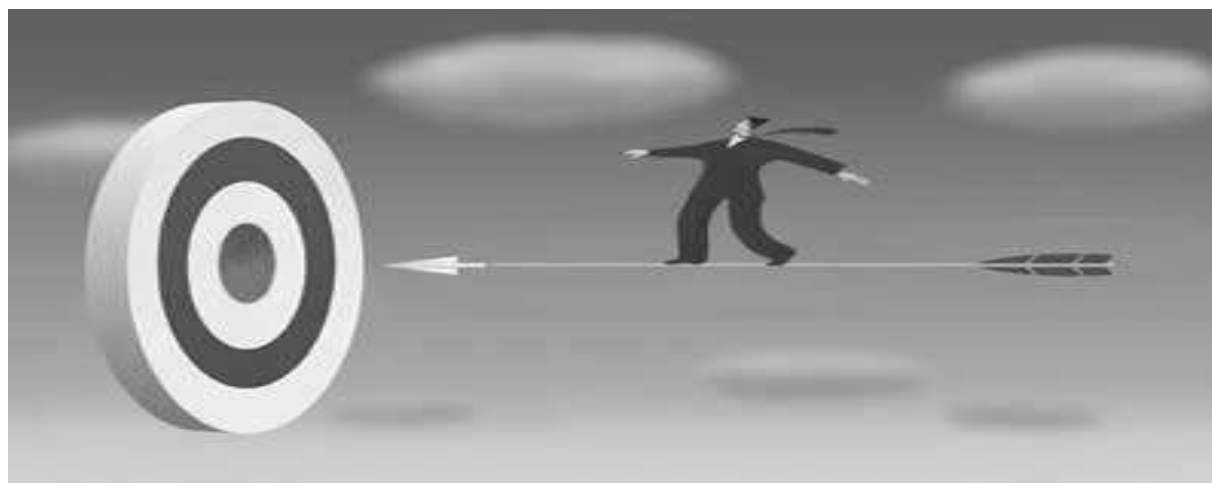
- veřejně je rovněž deklarováno odhodlání k dlouhodobé cenové stabilitě. Jedná se tedy o aktivní a přímé formování inflačních očekávání,
- tento režim předpokládá dobrou schopnost predikce budoucího vývoje naznačených makroekonomických veličin a jejich implikací pro inflaci.

Cílování inflace

- **výhodou** cílování inflace je transparentnost měnové politiky, která zvyšuje její srozumitelnost pro veřejnost a umožňuje lépe předvídat záměry centrální banky,
- **nevýhodou** tohoto schématu řízení měnové politiky je to, že centrální banka není většinou schopna ovlivňovat všechny položky zahrnované do indexu spotřebitelských cen.

Cílování inflace

- úspěšnost predikce inflace rovněž závisí na vývoji exogenních faktorů inflace a v případě ČR i na rozsahu úprav regulovaných cen a změn nepřímých daní,

Měnověpolitické nástroje

- operace na volném trhu
- automatické facility
- povinné minimální rezervy

Operace na volném trhu

- cílem operací na volném trhu je usměrňovat vývoj úrokových sazeb v ekonomice. Operace na volném trhu jsou většinou prováděny ve formě repo operací,
- při repo operacích ČNB přijímá od bank přebytečnou likviditu a bankám předává jako kolaterál dohodnuté cenné papíry.

Repo operace

- obě strany se zároveň zavazují, že po uplynutí doby splatnosti proběhne reverzní transakce, v níž ČNB jako dlužník vrátí věřitelské bance zapůjčenou jistinu zvýšenou o dohodnutý úrok a věřitelská banka vrátí ČNB poskytnutý kolaterál (cenný papír sloužící k zajištění úvěru v rámci repo operace),
- základní doba trvání těchto operací je stanovena na 14 dní, avšak v závislosti na predikci vývoje likvidity bankovního sektoru jsou čas od času prováděny i repo operace s dobou splatnosti kratší než 14 dní.

Automatické facility

- automatické facility slouží k poskytování nebo ukládání likvidity přes noc (overnight, O/N). Protože se z hlediska bank jedná o permanentní možnost uložení resp. zapůjčení peněz, vytvářejí úrokové sazby uplatňované u těchto dvou facility koridor, v němž se pohybují krátkodobé sazby na peněžním trhu (a také dvoutýdenní repo sazba).

Automatické facility

- *depozitní facility* poskytuje bankám možnost uložit přes noc u ČNB bez zajištění svou přebytečnou likviditu, pokud o to požádá nejpozději 15 minut před uzávěrkou účetního dne v Zúčtovacím centru ČNB. Minimální objem je 10 mil. Kč a dále celé násobky 50 mil. Kč,
- depozita jsou úročena **diskontní sazbou**. Diskontní sazba proto zpravidla představuje dolní mez pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu.

Automatické facility

- *marginální zápůjční facility* poskytuje bankám možnost vypůjčit si přes noc od ČNB formou repo operace likviditu, pokud o to požádá nejpozději 25 minut před uzávěrkou účetního dne v zúčtovacím centru ČNB. Minimální objem není stanoven. Finanční prostředky v rámci této facility jsou úročeny **lombardní sazbou**,
- vzhledem k trvalému přebytku likvidity je tato facility bankami využívána minimálně. Lombardní sazba představuje horní mez pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu.

Povinné minimální rezervy

- každá banka (včetně stavebních spořitelén) a pobočka zahraniční banky, která má v ČR bankovní licenci, je povinna držet na svém účtu v Zúčtovacím centru ČNB (tzv. clearingový účet) určitý předem stanovený objem likvidity, tzv. povinné minimální rezervy (PMR),

Povinné minimální rezervy

- předepsaný objem PMR je stanoven na 2 % ze základny pro výpočet PMR. S platností od 12.7.2001 je touto základnou objem primárních závazků dané banky (tj. především vkladů od nebankovních subjektů), jejichž splatnost nepřevyšuje 2 roky.

Povinné minimální rezervy

- prostředky na tomto účtu až do výše předepsaného objemu PMR jsou počínaje 12.7.2001 bankám úročeny dvoutýdenní repo sazbou ČNB (dříve úročeny nebyly),

Měnověpolitické nástroje

Nástroj	Sazba	Sazba platí od
Dvoutýdenní repo operace – repo sazba	2,00 %	srpen 2003
Depozitní facilita – diskontní sazba	1,00 %	srpen 2003
Marginální zápůjční facilita – lombardní sazba	3,00 %	srpen 2003
Pov. min. rezervy - banky	2,00 %	říjen 1999
Pov. min. rezervy – staveb. spořitelny	2,00 %	říjen 1999

Historické rozpětí sazeb

	Zavedena od	Nejvyšší sazba	Nejnižší sazba
2T Repo (%)	8.9.1995	39 (06.1997 - 06.1997)	2 (08.2003-dosud)
Diskontní (%)	1.1.1993	13 (05.1997 - 08.1998)	1 (08.2003-dosud)
Lombardní (%)	1.1.1993	50 (05.1997 - 06.1997)	3 (08.2003-dosud)
PMR bank (%)	1.1.1993	11,5 (08.1996 - 05.1997)	2 (10.1999-dosud)
ČMZRB (%)	3.8.1995	4 (08.1995 - 10.1999)	2 (10.1999-dosud)

Děkujeme za pozornost

Kateřina Jurčová

&

Ivana Mikulová

KONEC

Informační zdroje:

- www.cnb.cz
- K. Fuchs: Makroekonomie, Brno 2000